

plačati. Dal je namreč stari denar tako preleti, da je iz 73 starih srebernjakov dobil 100 novih. Če je bil tedaj kdo dolžan 100 starih srebernjakov, jih je povrnil s 100 novimi, ali pa s 73 starimi.

Potem je Solon Atensko državo tako uredil, da so se pravice in dolžnosti vsakemu državljanu brez ozira na njegov rod (stan) odmerjevale po njegovem premoženju. Na tej podlogi je razdelil ljudstvo v štiri razrede. V prvi razred so spadali vsi veliki posestniki, v četrti pa najubožnejši. Tisti, ki so bili v prvem razredu, so plačevali največ davka, a so zato imeli tudi največ pravic. Arhonti, katerih je bilo devet in ki so bili najvišji uradniki države, volili so se le iz prvega razreda. Udje četrtega razreda niso imeli drugih pravic, nego da so se udeleževali národnega zbora in bili porotniki pri sodnijskih obravnava.

Vse imenitnejše sklepe je storil (odobril) národni zbor. V národni zbor so hodili moški Atenjani, ki so bili vsaj 20 let stari. Tù so vzprejemali ali zametovali postave, določevali o vojski in miru, volili arhonte, svetovalce in druge uradnike.

Ko je Solon uredil javno življenje v Atenah, dal je tudi postave, katere so morali prebivalci v svojem domačem življenju spolnovati. Te postave so se jako razlikovale od Likurgovih. Modri Solon je dobro vedel, da je Bog človeka za delo ustvaril ter ni hotel, da bi bili Atenjani le vojaki. Da si je visoko cenil kmetijstvo, je vendar sprevidel, da bodo Atenjani le tedaj bogati in mogočni postali, če se bodo pridno poprijeli obrtnije in trgovine.

Atenski mladeniči se niso izrejali v javnih zavodih kakor v Sparti, ampak doma pri svojih materah. Od sedmega leta naprej so morali hoditi v šolo. V šoli so se učili čitati, pisati, računati, na liro brenkati ter pevati pesni, ki so slavile dejanja prednikov, jim vzbujale blage misli ter jih navduševale za domovino. Zraven tega pa tudi Atenski mladeniči niso zanemarjali telovadbe, s katero so si okrepčevali svoje telo.

Najbolj pa so Atenjani pazili na to, da so se mladeniči zgodaj dela privadili, da so se spodobno obnašali ter da so spoštovali svoje starše. Zato se je vsak mladenič moral poprijeti kake obrtnije, trgovine ali kacega družega dela. Le oni roditelji, ki so svoje otroke dali kaj učiti, smeli so na stare dni zahtevati od njih kake podpore. Gorjé pa tistemu, ki ne bi hotel svojih staršev na njihova stara leta vzdrževati. Zgubil je vse državljanske pravice. Ravno tako so kaznjevali tudi lenuhe in postopače.

Po teh in drugih postavah so postale Atene sčasoma najmogočnejša in najolikanejša država na Grškem.

Ko so Atenjani Solonu s prisego potrdili, da bodo njegove postave vsaj deset let spolnovali, se je podal na tuje, da bi se mu ne očitalo, da hrepení po velikih časteh in službah. — Na tem svojem popotovanju je prišel k znanemu Krezu. O smrti Solonovi se ne vé kaj gotovega.

(Dalje pride.)

D o p i s i.

Iz Komna. (Vabilo kobčnemu zboru učit. društva za Sežansko-komenski okraj.) Podpisani sklicuje v 4. dan maja t. l. letošnji občni zbor našega društva v Tomaj. Začetek ob 10. uri predpoludne. Zborovalo se bode v šol. poslopji. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnice. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Razgovor o prihodnjem društvenem delovanju. 6. Določitev društvenega sedeža za bodoče leto in kraja za prihodni občni zbor. 7. Volitev novega odbora. 8. Jezik in njega važnost v ljudski šoli; govori g. Janko Leban. 9. Praktičen poskus iz zgodovine; g. Kanté. 10. Predlogi.

Dragi tovariši in učitelji na Goriškem! Društvo je važno za vse; društvenega delovanja je dandanes nam zelo potrebno, ker viši smotri dajo se samo in edino sè družinimi močmi doseči.

To delovanje mora biti vsakemu za šolski razvoj vnetemu prijatelju po volji. Zanesljivo tedaj pričakujem, da pridete vsi udje našega društva k zboru. Ob enem prav uljudno vabim tudi učit. sosednjega okraja k obilnej udeležitvi.

Anton Leban, predsednik.

Iz Štajerskega. A) C. kr. dež. šol. svet. V seji v 23. dan marcija 1882. l. spominjal se je predsednik nj. eksc. gospoda ces. namestnika v toplih besedah umrlega mnogoletnega uda c. kr. dež. šol. sveta, dr. Jos. viteza Kaiserfeld-a; pričujoči izrazili so svoje sožalovanje s tem, da so se s sedežev vzdignili. — V isti seji in v oni v 9. dan marcija rešil je c. kr. dež. šol. svet prošnje za oprostitev šolnine; je vzel na znanje poročilo o nadzorovanji deželnih meščanskih šol v Celji in Radgoni, dovolil, da se napravi nadaljevalni tečaj na mešani meščanski šoli v Gradci, otročji vrt v Marijahilfski ulici v Gradci, kmetijski napredovalni tečaj v Šmariji pri Jelsah, paralelke na dekliški šoli v Köflach-u ter je potrdil izvolitev učitelja Al. Dernjāča kot strokovnjaka v okr. šol. svet Marenberški. — Imenovani so bili nadučitelj ljudskih šol: France Rubisch, (učitelj v Irdningu) v Št. Lambrecht, France Winkler (učitelj v Kapfensteinu) v Trautmannsdorf, Ivan Vračko (učitelj v Št. Lenartu pri Laškem) k sv. Andreju pri Leskovci (okraj Ptuj) in Peter Vudler v Ljubno pri Gornjemgradu (dozdaj zač. učitelj na isti šoli); učiteljem: Ivan Meier v Pernice pri Marenbergu, Al. Pinter (iz Etmissla) v Grassnice in Šim. Schinkowec (roj. 1854 l. v Idriji, dozdaj def. podučit. v Št. Lambrehtu) v Stadl; def. podučiteljem: Gust. Wolschansky v Voitsberg (dozdaj prov. podučit. na isti šoli) in Val. Pacek (učitelj v Pöllavu) v Mönichwald; definit. podučiteljicam: Marija Brunetti (iz Št. Osvalda pri Gradci) v Št. Peter pri Gradci, Wilh. Haselberger v Lang (dozdaj prov. ravno tam) in Ana Schneider pl. Mannsau (iz Mönichwalda) v Pöllau. Učiteljema Francu Knotzu v Retteneggu in Juriju Scheguli v Pachu (okr. Birkfeld) se je na njih prošnjo dovolilo, da smeta s službama menjati.

B) Odlikovanje. Minister za uk in bogočastje je podelil upokojenemu nadučitelju v Pischelsdorfu, g. Iv. Doležal-u, v priznanje njegovega mnogoletnega plodonosnega delovanja pri učiteljstvu naslov »ravnatelja«.

C) Društveno življenje. Ptujsko učit. društvo je pri zborovanji v 12. dan jan. sklenilo, da se vpeljejo v ondašnje národne šole slovenski Prettenhoffer-jevi zvezki ter da naj se odbor družbe sv. Mohora prosi, da ne ponatiskuje sestavkov, ki žalijo učiteljski stan, kakor se je to zgodilo v sestavku »Med hribovci« v lanskem koledarji. Gosp. Kelc priporočal je tudi, da naj učitelji kolikor mogoče podpirajo »Slov Matico«. Za odposlanca k štaj. učit. zvezi se izvolita gg. Robič in Kelc. Pri zborovanji v 2. dan marcija se je odposlala gosp. Miklošič-u brzojavna čestitka ter je g. Canjko govoril o pazljivosti v národni šoli. — Pri zborovanji Ljutomerskega učit. društva v 9. dan febr. govoril je g. Karba o računani na spodnji stopnji národne šole; v 9. dan marcija razpravljal je g. Marin berilo: »Kaj imam«, g. Kovačič pa vprašanje: »Zakaj uživajo učitelji tu in tam premalo spoštovanja in kako bi se dalo temu v okom priti«. — Ormuško učit. društvo je pri svojem zborovanji v 2. dan marcija odposlalo čestitko g. Miklošič-u ter volilo namesto dosedanjega predsednika g. F. Majcen-a, ki se je preselil v Mariborski okraj, g. Iv. Košar-ja, nadučitelja pri Veliki Nedelji, za svojega novega predsednika. Pri isti seji govorila sta tudi gg. Košar in Štrenkelj o lepopisji v národni šoli; prvi prevzel je teoretični, drugi pa praktični del predmeta. — V 2. dan marcija je zborovalo tudi Št. Lenartsko učit. društvo. Gosp. Hrovat je obravnaval praktično z učenci telovadbo v sobi, g. Rajšp pa oblikoslovje na višji stopnji. — Pri zborovanji Slovenjebistriškega učit. društva v 2. dan marcija je razpravljal g. Windisch vprašanje: »Kako naj se vzbuja in vtrduje v učencih ljubezen do dela?« Na to je sledila volitev odbora za 1882. l. Voljeni so: Windisch, načelnik; Kristl, namestnik; Majhen, blagujnik; Serneč, zapisnikarica; Veranič, Raner in Škorjanec, odborniki. Sklenilo se je tudi, da se naj meseca maja prva desetletnica društvenega obstanka kolikor mogoče slovesno obhaja.

D) Premembe pri učiteljstvu. Gosp. Jos. Bobisut (nadučitelj na dekliški šoli v Celji) prestavljen je za nadučitelja na deški šoli v Celje; g. A. Petriček (def. podučitelj v Žalcu) postal je učitelj na isti šoli; g. Jos. Večaj (podučitelj v Žalcu) je šel za učitelja v Lemberg (okr. Šmarije); g. Vinko Jug (podučitelj v Vurmbergu) za prov. podučitelja v Št. Jurij na juž. zel.; gđe. Marija Orač (def. podučiteljica v Ljutomeru) za podučiteljico v Velenje (okr. Šostanj). Umrli so: v 10. dan marcija t. l. Mat. Trstenjak, nadučitelj v Monšbergu (okr. Ptuj), rojen 1840. l.; v 15. dan marcija Al. Reišp, učitelj v Verzeji (okr. Ljutomer), roj. 1844. l.; v 11. dan aprila pa Fr. Švab, zač. podučitelj v Št. Pavlu pri Bolski (okr. Celje), roj. 1855 l. N. v. m. p. l.

E) Razpisi učiteljskih služeb. Nadučiteljska služba na petrazredni národni šoli v Magdalenskem predmestji v Mariboru z nemškim učnim jezikom, II. plačilni

red *), do 9. maja t. l., na mestni šol. svet v Mariboru. Služba nadučitelja na četerorazredni dekliski šoli v Celji z nemskim učnim jezikom, II. plačilni red, do 20. maja na mestni šolski svet v Celji.

F) Raznoterosti. V 1. dan aprila t. l. umrl je v Gradci c. kr. deželni predsednik baron Myrbah, 64 let star. Rajni je zadnje čase pogostoma predsedoval sejam dež. šol. sveta ter bil šoli in učiteljem vsikdar prijazen. — Pestalocci-jevi kipi iz mavca dobé se pri g. Muc Camuzzi-ju, meščanskem učitelju v Gradci. Z dopošiljativjo vred stane kip okoli 4 gold. — Graška hranilnica je podarila narodni šoli v Dolu pri Hrastniku 200 gold.

Tone Brezovnik.

Iz Celja. (Vabilo) Celjsko učit. društvo bo v četrtek v 4. dan maja t. l. zborovalo v prostorih Celjske okoliske šole. Dnevni red je: a) Odobrenje zapisnika. b) Dopisi društvenemu vodstvu. c) O domovinoslovji; govori g. V. Jarec. d) Učilni poskus iz rastlinstva; govori g. T. Brezovnik. e) Nasveti. — Začetek zborovanja ob $\frac{1}{2}$ 11. uri dopoldne. K obilni udeležbi vabi uljudno

odbor.

Iz Kostanjevice. V dopisu »Iz Planine« bral sem prav pametne misli zastran olajšave pisarij pri naših šolah. Prav potrebno bi bilo tudi, da bi se boljše uravnalo to, kar se tiče razhodkov in dohodkov v naših učilnicah. Prav bi bilo, da bi krajni šolski svet denar za učilniške potrebe dobival naravnost pri davkarji, ne pa pri občinskem predstojništvu, katero večkrat odlasa in odlasa, da bi za šolo napravil reči, kakor jih kažejo proračuni ob učilniških potrebah. Naš krajni šolski svet še za 1880. l. ni dobil vsega zneska za učilniške potrebe. Da take razmere šolskemu napredku zavirajo, razume se samo ob sebi. Tudi se mi čisto nepotrebno zdi, da moramo izkazovati opravičene šolske zamude in še celó dvakrat na mesec. — Naša učilnica je letos dobila prav priličen vrt. Uredil sem ga tako, da bode imel drevesnico, cvetličnik, zelenjavnik in vadnico. Rad bi bil napravil tudi trtnico, a manjka mi denarne pomoči.

A.

Iz Logatskega okraja. Komaj je preteklo dobro leto, od kar je smrt pokosila našega sobrata g. J. Štamcarja v Črnomvrhu ter ga prestavila baje tudi »aus dienstesrücksichten« na oni boljši svet, zahtevala je uže zopet svojo žrtev mej nami. — V 12. dan preteč. m. ostavil je namreč dolino solz bivši učitelj g. Janez Valentin, poslednji čas c. k. poštar v Hotersici. Rajni se je rodil 1843. l. v Žalni na Dolenjskem. Svoje študije je izvršil 1865. l. v Ljubljani ter je potem učiteljeval v Trnovem, v Vremah, v Begunjah nad Cerknico in nazadnje v Hotersici. Obetaje si boljšo bodočnost, popustil je 1875. l. težavno učiteljsko službovanje ter je šel v službo k pošti, katera mu pa tudi ni rodila sadu, ki ga je pričakoval od nje. Osobito zadnje leto je imel mnogo sitnostij in skrbi. Blag mu spomin!

— k.

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v 30. dan marcija 1882. l. — Predlogi za oproščenje šolnine, kakor jih predlaga ravnateljstvo srednje šole, so bili razrešeni. — Po nasvetu učiteljstva na srednji šoli je bil učenec za kraj izključen. — Profesorju na višji realki je bila priznana in nakazana tretja petletnica. — Jednorazrednici v Vodich, v Kamniškem šol. okraju, in v Šmartnem pri Kranji se imate razširiti prihodnje leto v dvorazrednici; uganjena je bila dotičnima službama letna plača. — Posvetovanje je bilo o aktivnih plačah ljudskih učiteljev, ki se izplačujejo iz kranjskega šolskega zaklada, in izročil se je proračun kranjskemu deželnemu odboru, da skrbi za potrebne troške. — Poročilo okrajnega šolskega sveta v Postojini zastran razširjenja dvorazrednice v Knežaku v trirazrednico se je izročila kranjskemu deželnemu odboru. — Pritožba o kazni zaradi šolskih zamud in disciplinarna preiskava zaradi nečega učitelja sta bili razrešeni. — Dva nadučitelja se imata iz službenih ozirov premestiti, in učiteljica na ljudski šoli je za trdno postavljena. — Razsodilo se je o disciplinarni preiskavi, završeni nad ljudskim učiteljem. — Na višje mesto se ima predlagati slovenska prestava prirodopisne učne knjige, ki jo je dovršil ravnatelj meščanske šole, isto tako tudi poročilo tukajšnjega ženskega učiteljišča o učiteljih,

*) Na Štajerskem imamo 4 plačilne rede. Plača v I. plač. redu znaša 800 gold., v II. 700 gold., v III. 600 gold., IV. 550 gold. Učitelji brez sposobnostne skušnje (proviz.) dobé 70%, podučitelji s sposobnostno skušnjo (definitivni) 80%, podučitelji brez sposob. skušnje (provizorični) 60% od učiteljske plače. Nadučitelji imajo še razen stanovanja tudi opravilne doklade in sicer na šolah I. in II. pl. reda 100 gold., na šolah III. in IV. pl. reda 50 gold. na leto. Suplenti dobijo, ako supirajo učitelja 60% od učit. plače; ako supirajo podučitelja, pa 70% od plače def. podučitelja na isti šoli. Na vsem Štajerskem je 31 šol (na Spodnjem Štajerskem 8) v I. pl. redu; 69 šol (na Spod. Štaj. 9) v II. pl. redu; 324 šol (73 na Spod. Štaj.) v III. pl. redu in 319 šol (156 na Spod. Štaj.) v IV. pl. redu. Gradec plačuje svoje učitelje z 900 gold.; drugo razmerje je enako. Vse definitivno nastavljeno učiteljsko osebo in učiteljice ročnih del imenuje c. kr. dež. šol. svet, vse provizorično pa dotični okrajni šolski sveti. Pis.

katerih v prihodnjem letu ne bodo potrebovali. — Dvoje učenk na vadnici je oproščenih šolnine. — Prošnja nekaterih stanovalcev v Blagovici, v Kamniškem šolskem okraji, naj se odpravi pouk v ženskih ročnih delih, bila je zavržena. — Prošnje za nagrado in denarno pripomoč so bile razrešene.

— K učiteljskim preskušnjam v Ljubljani oglasilo se je 27 učiteljev in učiteljic. Več o tem prihodnjič.

— Popravljen a pravila vdovske družbe na Kranjskem je slavna vlada že potrdila dné 7. sušca 1882; vdove bodo dobivale po 100 gold.; sirote po 25 gold.; onemoglim društvenikom se bode tudi odsihmal po sklepu odborovem oziroma občnega zbora dovolilo po previdnosti in okoliščinah podpore, vendar ne višej od 100 gold. **P. i. ude pa opozorujemo, da s koncem aprila poteka zadnji čas za vplačevanje letnine; tedaj tovariši podvizajte se z vplačevanjem; odbor se mora v slučajih ravnati po pravilih.**

— Umrl je 26. preteč. m. zvečer gosp. Anton Wisiak, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani in c. k. okrajni šolski nadzornik za Ljubljansko okolico po dolgem bolehanji. Rajniki je bil priljubljen ne le pri svojih prijateljih, temuč posebno tudi pri učiteljih, ki jih je kot do nagiba brohoteči tovariš (ne pa oglednik) nadzoroval. Njegov spomin bode živel med nami!

— (K članku »Verdrehungs-Manie« v 7. št. »Schulzeitung-e«.) Najprvo omenjenemu listu g. urednika vprašamo, kaj smo mu tako silno strastno izprevernili? Naše ravnanje je bilo vendar čisto pravilno in stvarno. Imenovani šolski list je objavil več kot smešne nazore o učnem jeziku po slovenskih ljudskih šolah; naš jih je pa pobijal z nazeri, ki za jedino prave veljajo pri vseh kulturnih národih. Kje je v tem kaj osobnosti? Vrh tega smo mu še dovolili, da naj s svojo ostro logiko te nazora ovrže; a za to mu je bilo grozdje prekislo, in raje je udrihal po svoji navadi. Strast pa slepi, zato je v tem odgovoru toliko logičnih kozlov, kolikor je stavkov. — Odkar je uredništvo našemu listu prišlo v prejšnje roke, nas že v tretje pita s hinavci, ki plašč po vetru sučemo! Kje so dokazi? Ali smo svoj program le za las izpremenili? In kdo je tisti, ki nam to očita? To je mož, ki je postal iz dopisnika »Novicam« marljiv razširjevalec protestov koroških renegatov proti našemu najbolj zasluženemu poslancu — onemu poslancu, čigar mojsterski govor je za ponatis vrednega spoznala objektivna »Allgem. österreichische Lehrerzeitung« v Pragi. In ta nam predbaciva veterinajstvo!

Dalje se nam v tem odgovoru pové, da nazori, izrečeni v onem protestu, veljajo samo za Spodnje Koroško, ne pa za Kranjsko. Dobro! Če je temu tako, potem pa vprašamo: kako pridejo kranjski učitelji do tega, da se jim na njihove stroške ponatiskujejo reči, ki zanje nimajo nikake veljave; vsaj ima — »Schulzeitung-a« — vendar na čelu zapisano, da je glasilo kranjskemu učiteljskemu društvu? — Tudi se nam odločno prepoveduje, da bi se še kdaj smeli vtikati v Koroške zadeve, ker baje ondotnih deželnih razmer čisto nič ne poznamo. In to nam očita list, kateri leto za letom svoje predale napolnuje z ameriškimi, japonskimi in ruskimi šolskimi razmerami! Mi bi pa ne pozvali razmer svojih naj bližnjih sosedov! — Le strasti do vsega národnega je razumno, zakaj bi se morali nevedni otroci poučevati v drugem jeziku, kakor njihovi starši v cerkvah! — Do zdaj smo mislili, da se tako zvana »Revolver-Press« nahaja samo po svetovnih mestih, s katero se za molčanje zahteva denar; zdaj se je pa menda preselila tudi v manjša mesta, kajti nam se že v drugič grozi, da se bodo o »gewisse Ehrenmänner« naše stranke povedale reči, nad katerimi bode svet kar strmel! In za kako plačo se je nam temu vesoljnemu potopu ogniti? Z molčanjem! Nismo vedeli, da so šolske zadeve, o kojih jedino pišemo, monopol in domena — »Schulzeitung-e«. — Ako pa bode »Schulzeitung-a« »Brencljevi Žefi« jela konkurenco delati, slobodno! mi mu bomo težko sledili, dasiravno je naša torbica polna.

Ker pa naprej vémo, da bodo žrtve njegovega nežnega čutstva óni národní učitelji, kojih značajnosti ni uničil desetletni pritisk, zato se čudom čudimo lakavstvu, koje je izraženo v lastno-ročno pisanem tem-le stavku: »Wo man Schule und Lehrer in das öffentliche Getriebe hineinzieht, da hat man auch nicht den leisesten Begriff von der Heiligkeit der Erziehung, die Culturnationen niemals antasten, geschweige denn brutal mit Füßen treten«. Kaj ne, to je doslednost! —

Konečno naj povémo, da se nam g. urednik dotičnemu listu v srcé smili, kajti nemila osoda ga je postavila v to solzno dolino med nas ravno za jedno stoletje prepozno. Ko bi bil on živel pred sto leti, kako bi ga odlikovali! zdaj pa mora siromak videti, kako še celó Ljubljanski vladni organ od 14. aprila v uvodnem članku spretno pobija enake bedaste nazore, nad kterimi je on imel v tistem nesrečnem protestu toliko veselja; doživeti mora sramoto, da slavna vlada iz lastnega uveduje slovenščino za učni jezik celó v srednje šole in v c. kr. urade!